

Donald Miller: Blue Like Jazz

18.

Ljubezen

Kako resnično ljubiti druge ljudi

Ko sva z mojim prijateljem Paulom živela v gozdovih, sva živela s hipiji. No, z vrsto hipijev. Zagotovo so pokadili mnogo trave. Popili so mnogo piva. In kako so ljubili drug drugega, včasih morda preveč, preveč fizično, razumete, vendar nič manj ljubili; sprejemali so in cenili vsakogar, celo tiste, ki so jih obsojali, češ da so hipiji. Na začetku je bilo živeti s hipiji čudno, a sem začel kmalu uživati v tem.

Niso bili potujoči hipiji, hipiji živeči »proč od sveta in drugih ljudi«. Imeli so formalno izobrazbo, večinoma z newyorške univerze, si pridobili doktorat iz literature, hodili na pravno šolo, in take reči. Vse so vedeli o Rostandtu, vse o Hopkinsu in Poeju in Sylvii Plath. Poznali so ameriške in britanske in modne afriške pisce, Kubance in Južnoameričane. Sami so bili knjige, vsak med njimi je bil knjiga, in kar je bilo tako čudovito pri njih, je bilo to, da sem bil tudi jaz knjiga. Usedli smo se skupaj in se pogovarjali o literaturi in drug o drugem in ne bi mogel reči, v čem je razlika med knjigami, o katerih so se pogovarjali, in njihovimi življenji, tako kul so bili. Imel sem jih zelo rad, ker sem jih zanimal. Ko sem bil s hipiji, se nisem čutil sojenega, čutil sem se ljubljenega. Zanje sem bil neskončen izvir zgodb in vidikov in velike literarne razgledanosti. Biti v njihovi prisotnosti je bil čudovit občutek, kot da bi bil nekaj posebnega.

Nikoli nisem doživel, da bi v kaki skupini ljudje bolj ljubili drug drugega od mojih hipijev v gozdovih. Vsak med njimi je zdaj zelo jasno vtisnjen v mojem spominu in naše večere v taboru ali na travniku ali v votlinah si prikličem v spomin kakor priljubljen film. Privlečem jih na dan, kadar se moram spomniti dobrote, čistosti in prijaznosti.

Kraj, kjer smo delali, je bil Black Butte Ranch v osrednjem Oregonu in živeli smo kako miljo stran od gorskega grebena, onstran živinske ograde, doli v žlebu, kjer stojijo veličastni borovci in nenavadne trepetlike. Tam so bile tudi družine jelenov in ježevcev. Fantje iz New Yorka so delali pri Honkers Café, imenovanem po racah, in s Paulom sva se ponavadi namestila na palubo pri jezeru in po nekaj minutah že imela burger ali shake ali rezino pite, vselej prineseno z nasmeškom, vselej zastonj. Kradli so bogatim, da bi nahranili uboge. Jedli smo hrano z obložene mize belega človeka. Tako sem o tem razmišljal, četudi sem bil sam belec.

Ko se je Honker zaprl, smo napolnili kavarno in zagnali jukebox, fantje so vedno izbrali Springsteena in se pogovarjali o življenju v New Yorku, o življenju v mestu. Toda bolj kot so govorili, so poslušali.

Skoraj vse, kar vem o tem, kako shajati z ljudmi, sem se naučil od hipijev. Bili so čarobni v komunikaciji. Ljudje so bili pritegnjeni k njim. Spraševali so me, kaj imam rad, kaj sovražim, kako čutim glede tega ali onega, kakšne vrste glasba me razjezi, kakšne vrste glasba me užalosti. Spraševali so me, o čem sanjarim, o čem pišem, kje so moji priljubljeni kraji na svetu. Spraševali so me o srednji šoli in faksu in o mojih potovanjih po Ameriki. Imeli so me radi kot dober roman, umetniški film, in tako sem se tudi počutil, ko sem bil z njimi, kot oseba, ki si jo je izmislil

John Irving. Nisem se počutil debelega ali neumnega ali nemarno oblečenega. Nisem se počutil, kot da ne poznam Biblije dovolj dobro, in nikoli nisem mislil na to, kaj delajo moje roke in ali zvenim nezrelo ali ne, kadar govorim. Sicer sem vedno zelo mislil na te stvari, toda ko sem živel s hipiji, sem pozabil nase. In ko sem izgubil to samo-zavedanje, sem pridobil mnogo več. Pridobil sem zanimanje za ljudi, ki so zunaj moje lastne kože. Zame so bili pomembnejši od filmov, pomembnejši od televizije. Duh hipijev je bil nalezljiv. Nisem se mogel dovolj naslišati o Eddijevi prijateljici balerini ali Owenovi epski pesnitvi. Večkrat sem jih prosil, naj ponovijo zgodbe, kajti zame so bile kot imenitni prizori v priljubljenih filmih. Ne da se povedati, kako hitro so me ti ljudje, ti hipiji, ki kadijo travo, razorožili.

Ker sem odraščal v varnem zapredku vélikega krščanstva, sem začel verjeti, da je vse, kar je zunaj cerkve, polno teme in neljubezni. Spominjam se nekega nedeljskega večera, ko sem kot otrok sedel na cerkveni klopi in poslušal pastorja, kako bere iz časopisnih člankov. Vzel si je celo uro, da se je pretolkel skozi časopis, prebirajoč o vseh krvavih umorih in posilstvih in vlomih, in po vsakem članku bi zavzdihnil in rekel: *Prijatelji, tam zunaj je slab, slab svet. In stvari postajajo samo še slabše.* Tudi v najbolj divjih sanjah si nikoli nisem predstavljal, da so bili tam zunaj cerkve tako popolnoma očarljivi ljudje kot tisti, ki sem jih srečal v gozdovih. Pa vendar niso bili moji hipiji niti malo blizu veri, da je Kristus božji Sin.

To me ni toliko zmedlo, kot me je presenetilo. Do tedaj je bila večina mojih prijateljev kristjanov. Dejansko so bili skoraj vsi med njimi kristjani. Bil sem začuden nad odkritjem, da imajo ljudje zunaj cerkve drug do drugega pristno naklonjenost, naklonjenost, ki se je zdela, no, pristna v primerjavi s tisto vrsto ljubezni, ki sem jo poznal v cerkvi. Bil sem celo bolj začuden, ko sem ugotovil, da v resnici dajem prednost druženju s hipiji pred druženjem s kristjani. Ne gre za to, da nisem ljubil svojih krščanskih prijateljev ali da oni niso ljubili mene, šlo je le za to, da je bilo pri mojih hipijskih prijateljih nekaj drugače; nekaj, ne vem, bolj zares, bolj resnično. Zavedam se, da je to provokativen stavek, ampak čutim le, da sem ob njih lahko to, kar sem, in da ne morem biti, kar sem, s svojimi krščanskimi prijatelji. Moje krščanske skupnosti so vedno imele mala nepisana moralna pravila, kot so ne preklinjaj in ne podpiraj demokratov in ne postavlaj neugodnih vprašanj glede Biblije.

V gozdovih sem ostal le en mesec. Hotel sem ostati dlje, vendar sem imel zagotovljeno delo v Koloradu pri krščanskem taboru in sem moral spoštovati ta dogovor. Četudi sem preživel le mesec s hipiji, se je zdelo kot celo življenje. O ljudeh, o skupnosti in sreči in zadovoljstvu sem se naučil več, ko sem živel v gozdovih, kot bi se v celem življenju s filozofskim preučevanjem teh idej. Odkril sem življenje zunaj cerkve in bilo mi je všeč. Kot sem rekel, sem mu dajal prednost. Izrekel sem svoje žalostno slovo in se vkrcal na avtobus, namenjen v Kolorado.

Preden sem izstopil iz Greyhoundovega avtobusa, sem odvrigel svojo škatlo cigaret. Vedel sem, da med delom v taboru ne bom mogel kaditi. Fant, ki me je pobral na avtobusni postaji, je lahko zavohal cigaretni dim na moji obleki, zato je sedel tiho in spraševal malo. Četudi sva bila s Paulom v gozdovih le kak mesec, pa sva potovala po Ameriki več mesecev, in tako je bila prva stvar, ki sem jo opazil, ko sem prispel v tabor, da so bili to čisti ljudje; likali so svoje obleke in take reči. Imeli so gladko obrbite obraze in govorili z nasmeškom.

Imel sem jih rad, vsi so se mi zdeli tako novi, tako zelo, kot da bi spadali v izložbena okna, kakor nežne kitajske lutke ali modeli za Banana Republiko. Skorajda takoj so začeli šušljati o meni. Nisem želel, da bi bilo tako, vendar sem potoval tako dolgo, da sem pozabil nekaj osnovnih stvari, kot sta spati pod streho in jesti s priborom. Nekdo izmed smejejših članov osebja je pristopil in skušal spregovoriti z mano. Mislim, da so me imeli za nekakšnega bedaka, ker so govorili zelo počasi in delali široke gibe s svojimi rokami, ko so govorili. »Jaz sem Jane. Moje ime, Jane, kaj tvoje ime?«

Upravnik tabora, zelo konservativen človek, mi je po hišni pomočnici poslal nalog, da se moram obriti in primerno obleči. Res je, v gozdovih sem postal nekoliko kosmat. Imeli so pravila, tile ljudje, imeli so pričakovanja, in če nisi ustrezal, si bil družbeno izobčen. No, ne dejansko izobčen, le nasmehnili so se ti, široko nasmehnili, nasmehnili in gledali in se hihitali, ko so šli mimo v veži. Priznam, da me je zabavalo, da sem bil drugačen. Kot hipijevski fant sem bil deležen več pozornosti kot takrat, ko sem bil normalen. Počutil sem se boljšega na mnogo načinov, bolj superiornega, kajti nisem se več skrival. Bil sem v svetu, in svet me je priznaval.

Bili so srčkani, ti kristjančki. Rad sem jih imel. Spominjali so me na moje korenine, od koder sem prišel pred vsemi temi dnevi, pred mojim mesecem v gozdovih s kadičci trave in hipiji in svobodno ljubeznijo za vsakogar. Ko mi je upravnikova pomočnica sporočila, naj se obrijem, mi je to sporočila plaho. Vedela je, da je to smešna zahteva. Ejga, poslušaj, sem ji rekel, naredil bom natanko to, kar mi tip pravi, da naj naredim, a veš, ker jaz ga spoštujem, ne maram se kregat. Nasmehnila se mi je nazaj, videč genij moje emocionalne inteligence.

»Potrebujš britev ali kaj takega?« Pogledala me je, se nekako muzala.

»A veš,« sem odgovoril, sloneč na zidu hodnika, »mislim, da jo imam nekje; nekje imam nahrbtnik ali nekaj takega.«

»Ne veš, kje imaš stvari?« je vprašala, očitno izhajajoč iz prvinske, materialistične, teritorialne paradigme.

»Oh, a veš, najbrž so v moji sobi, ali pa mogoče kje okrog, a veš, kdo bi vedel?«

»No, mogoče bi jih moral spraviti nekam, kjer jih ne boš izgubil.«

»No, a veš, če sem jih izgubil, kaj bi izgubil, prav?« sem jo vprašal.

»Izgubil bi svoj nahrbtnik,« je odgovorila trezno. Imela je neke vrste zaskrbljen, sprašujoč izraz na svojem obrazu.

»Prav. Prav, ampak a veš, kaj bi kdorkoli med nami izgubil s tem, če bi izgubil svojo lastnino. Mogoče bi pridobil nekaj, kot je medčloveško razmerje, kot je mik dobrega prijateljstva, prisrčnost, a veš, kaj mislim, ej? Da ne bi izgubili ničesar, če bi izgubili svoje stvari, ampak bi pridobili vse.«

»Ja,« je rekla. »To je očarljivo. No, le obrij se, prav? Če rabiš britev, ti bom eno prinesla.« Postala je zelo zbegana ali kaj takega, resnično se je hotela izvleči iz razgovora. Ugotovil sem, da do tedaj še ni srečala nikogar tako očarljivega, kot sem bil jaz.

»Ja,« sem ji rekel. »Ja, če bom kaj potreboval, te bom poiskal. To je prijazno od tebe, res prijazno.«

»Če sem odkrita, to je moje delo.«

»Kul. To je pa mrzlo.«

»Kako?«

»To je mrzlo. A veš, na ledu.«

»Prav.« To je rekla zelo počasi. Tiho je stala tam in me le gledala, kot da sem velika, skrivnostna uganka.

»Torej povej,« sem rekel, da bi prekinil tišino, »kako te kličejo tvoji ljudje?«

»Moji ljudje?«

»Ja, kot so tvoji prijatelji, tvoji bližnji.«

»Ali sprašuješ po mojem imenu?«

»Prav to. Tvoje ime. Kako ti je ime?«

»Janet.«

»Janet. Prav. Janet. Planet Janet iz Jupitrove scene.«

Dolg premor.

»Prav,« je rekla počasi.

»Torej, ali hodiš v šolo, Janet? Recimo, ali hodiš v kolidž ali le v življenjsko šolo?«

»Šolala sem se doma. Naslednje leto grem na Boba Jonesa.«

»Boba kaj?«

»Jonesa. To je kolidž.«

»Kul. To je mrzlo.«

»Poslušaj, Dan,« je začela.

»Don,« sem jo popravil. »Moje ime je v resnici Don.«

»Prav,« je rekla počasi. »A te tvoji ljudje tako kličejo?«

»Ja.« Mislim, da se je hotela pošaliti z menoj ali me zbosti ali kaj takega.

»Najbrž bi se moral obriti,« je nadaljevala. »In tega ti nisem imela namena reči, ampak morda bi se moral stuširati.« Definitivno me je zbadala.

»Ni problema, Janet, a veš, hvala, ker si to omenila. Živel sem v gozdu, a veš, zunaj na prostem, pa to. Tam zunaj ne rabiš tuša, a ne?«

»Ne, tam zunaj ne. Ampak ker boš zdaj z nami, a veš, bi morda moral poskusiti s tem.«

»V redu! Kul je poznati pravila, a veš.«

»Dobro, Don, vsekakor te je bilo zanimivo srečati. Sigurno te bom še videla. Ampak te mogoče ne bom prepoznala.«

Pokazala je na mojo brado in se smejala.

Najprej nisem vedel, kaj misli, ampak potem sem razumel. Mislila je na to, da me ne bo prepoznala potem, ko bom obrit. »O, ja, kul,« sem ji rekel. »Morda ne, hm? Ampak ne skrbi, te bom spomnil, kdo sem.«

»V redu,« je rekla počasi in nato kimajoč z glavo odkorakala.

○ ○ ○

Ko smo bili v taboru, so nas spodbujali, naj hodimo v cerkev. Avtobusi so vozili ob nedeljah do dveh različnih cerkva. Obe sta bili nekoliko togi.

Čutil sem, kako v obeh cerkvah vlada miselnost »oni in mi«, »oni« so bili svobodomiselni nekristjani v svetu, »mi« pa so bili kristjani. Čutil sem, ponovno, osnovno sovražnost do homoseksualcev in demokratov in, no, hipijskih sort. Ne da se povedati, kako močno nisem hotel imeti svobodomiselnih ali gejevskih ljudi za svoje sovražnike. Imel sem jih rad. Skrbelo me je zanje in njih je skrbelo zame. Tega sem se naučil v gozdovih. Nikoli se nisem počutil tako živega, kot sem se v družbi svojih svobodomiselnih prijateljev. Ne gre za to, da bi imeli kristjani, s katerimi sem bil, slabo skupnost; nikakor, samo da sem jaz imel rad družbo hipijev, ker je bila bolj odpuščujoča, bolj, ne vem, zdrava.

Resničen problem v krščanski skupnosti je bil, da je bila ljubezen pogojevana. Bil si ljubljen, ampak če si imel vprašanja, vprašanja glede tega, če ima Biblija prav, ali če je Amerika dobra dežela, ali če je bila pridiga prejšnji teden dobra, potem nisi bil tako ljubljen. Z besedo si bil ljubljen, ampak obstajala je, brez dvoma, neka družbena dobrina, ki ti je bila odtegnjena, dokler se nisi uklonil. Če si pihal z njimi v isti v rog, si si prislužil družbeni tolar; če pa si bil to, kar si, potem ga nisi. Če si hotel biti cenjen, si postal klon. To so hude posplošitve in niso poštene, ampak tako sem tedaj razmišljal. Potrpite z menoj in boste zvedeli, česa sem se naučil.

Začel sem zahajati v unitaristično cerkev. Unitaristična cerkev All-souls v Colorado Springsu je bila čudovita. Ljudje so bili čudoviti. Podobno kot moji prijatelji v gozdovih so širokosrčno in odkrito sprejemali vse, za katere se je zdelo, da jih cerkev ne sprejema. Domnevam, da niso sprejemali fundamentalistov, ampak tedaj jih tudi jaz nisem. Tam mi je bilo udobno. Vsem je bilo tam udobno. Nisem maral njihovega zgrešenega teološkega razmišljanja. Ni mi bilo všeč, kako so spreminjali besede v himnah, in ni mi bilo všeč dejstvo, da ne upoštevajo Biblije, a vendar sem jih ljubil in res so me imeli radi. Ljubil sem nasmejane obraze, objeme, ranljiv občutek v prostoru, čudovite stare sivolase profesorje, bivše alkoholike in odvisnike od drog, izobražene feministke, ki so me pozdravljale z naklonjenostjo, večino pristnih obrazov, ki sem jih razumel kot povabila, da povem svojo zgodbo.

Začenjal sem razumeti, da so se moji pastori in voditelji motili, da svobodomiselneži niso hudobni, da so svobodomiselneži to, kar so, iz istih razlogov kot so kristjani kristjani, ker so verjeli, da imajo njihove filozofije prav, da so dobre in koristne svetu. Vzgojen sem bil v veri, da

se pod posteljo skrivajo pošasti, a vendar sem pokukal, v trenutku poguma, in odkril čudovit svet, dober svet, boljši, dejansko, od tistega, ki sem ga poznal.

Problem s krščansko skupnostjo je bil, da smo imeli moralo, imeli smo pravila in zakone in načela, da bi sodili drug drugega. V krščanski skupnosti je bila ljubezen, vendar je bila to pogojevana ljubezen. Jasno, imenovali smo jo brezpogojna, vendar ni bila. Na svetu so bili slabi ljudje in na svetu so bili dobri ljudje. Bili smo vzgojeni, da tako verjamemo. Če so bili ljudje slabi, smo jih obravnavali, kakor da bi bili bodisi hudobni bodisi usmiljenja vredni. Če so bili slabi in bogati, so bili hudobni. Če so bili slabi in revni, so bili usmiljenja vredni. Krščanstvo je vedno imelo prav; vedno smo gledali zviška na vse ostale. In sovražil sem to. To sem sovražil strastno. Vse v moji duši mi je govorilo, da je to narobe. Občutil sem, da je to tako narobe kot greh. Želel sem ljubiti vsakogar. Hotel sem, da bi bilo vse kul. Zavedam se, da to zveni kot toleranca, in za mnoge v cerkvi beseda *toleranca* pomeni posvetnost, ampak natanko to je tisto, kar sem želel. Želel sem toleranco. Želel sem, da vsakdo pusti vse druge pri miru, ne glede na njihova religiozna prepričanja, ne glede na njihovo politično pripadnost. Želel sem, da bi se imeli ljudje radi. Sovrašтво se mi je zdelo sad omejenosti. Naveličal sem se tega, da se biblično moralo raje uporablja za orodje obsojanja ljudi kot pa zdravljenja. Naveličal sem se tega, da krščanski voditelji uporabljajo krščanska načela za to, da zaščitijo svoj položaj, da zarišejo črto v pesku, ki loči vojsko dobrih od zlih. Resnica je, da sem srečal sovražnika v gozdovih in odkril, da ni sovražnik. Spraševal sem se, kako je sploh lahko kako človeško bitje sovražnik Boga.

Po drugi strani pa sem medtem, ko sem ljubil svobodomiselnih ljudi, hočem reči resnično odobral njihovo obstajanje, vendarle čutil, da sem izneveril božjo resnico, ker sem jih opogumljal v njihovih življenjih, ločenih od Boga. Čutil sem, kot da bi potekala vojna med nami, kristjani, in njimi, homoseksualci, okoljevarstveniki in feministkami. S tem, ko sem hodil v unitaristično cerkev in resnično ljubil te ljudi, sem jim pomagal, dajal veselje njihovem življenju in to se ni zdelo v redu. Grozno je bilo biti tam.

To je bil tedaj moj glavni problem s krščansko vero. Z vsem svojim govorjenjem o čisti ljubezni na koncu pristane v pogojni ljubezni. Ponavljam, to je provokativen stavek, ampak želim vas popeljati skozi čustveni proces, skozi katerega sem šel.

Kako lahko spojim kulturo gozdov in unitaristične cerkve s krščansko kulturo, ne da bi zavrgel resnico Svetega pisma? Kako lahko ljubim svojega bližnjega brez odobravanja tistega, kar je bila, kot sem resnično verjel, nezdrava duhovnost?

Odgovora na to nisem dobil mnogo let in glede tistega poletja sem postal zelo zbečan. Da bi ohranil mir, sem se vdal. Nehal sem hoditi v unitaristično cerkev, se obril, zavrgel hipijsko obnašanje in si ustvaril prijatelje, dobre prijatelje, prijatelje, ki sem jih ljubil in ki so ljubili mene. Od časa do časa sem pač preslišal pripombe svojih prijateljev, uničujoče pripombe o politični levici ali o homoseksualcih ali o demokratih in nikoli nisem vedel, kaj naj storim s temi pripombami. V moji glavi so se zdele pravilne, ne pa tudi v mojem srcu. Nekako sem živel naprej in, če se ozrem nazaj, mislim, da smo vsi živeli naprej. Celotno ljudje, ki so dajali pripombe, so nekako živeli naprej. Kaj drugega bi lahko storil? Kar je res, je res.

Vselej so preproste reči tiste, ki spremenijo naše življenje. In te reči se nikoli ne zgodijo, kadar pričakuješ in si prizadevaš, da bi se zgodile. Življenje bo razodelo odgovore, kadar je teku življenja ljubo. Zdi se ti kot dirka, toda življenje je potepuh. To je način, kako Bog počne stvari.

Moje spoznanje je prišlo med zahajanjem na študentske sestanke za Westmont kolidž. Nikoli nisem obiskoval Westmonta, pač pa moja prijateljica Michelle, in me je povabila. Greg Spencer, profesor komunikologije, je imel govor, in Michelle se je zdelo, da mi bo morda predavanje všeč. Bilo mi je. Bolj kot lahko povem. Predavanje je bilo o moči metafore. Spencer je začel s tem, da nas je spraševal, na katere metafore mislimo, kadar premišljujemo na temo raka. Dali smo mu svoje odgovore, vsi precej podobne, borimo se z rakom, premagujemo raka,

izgrajujemo svoje bele krvničke, take reči. Spencer je opozoril, da je ogromna večina metafor, ki smo jih našli, vojnih metafor. Ukvarjajo se z bitko. Nato je nadaljeval s pripovedjo o obolelih za rakom in kako se, zaradi vojnih metafor, mnogo ljudi, ki trpijo zaradi raka, čuti bolj obremenjene, kot bi bilo dejansko treba. Večina jih je prestrašenih, bolj kot je treba, in to škodi njihovemu zdravju. Nekateri se, čuteč, da so se znašli v smrtonosni vojni, preprosto vdajo. Če bi imeli drugo metaforo, bolj natančno metaforo, se morda rak ne bi izkazal tako smrtonosnega.

Znanost je pokazala, da način, kako ljudje razmišljajo o raku, škoduje njihovi sposobnosti, da se spoprimejo z boleznijo, kar škoduje njihovemu celotnemu zdravju. Profesor Spencer je povedal, da če bi se usedel s svojo družino in jim dejal, da ima raka, bi bili šokirani, zaskrbljeni, nemara celo v solzah, pa vendar rak še zdaleč ni najsmrtonosnejša bolezen. Zaradi vojne metafore, je rekel profesor, smo bolj nagnjeni k strahu pred rakom, medtem ko, dejansko, večina ljudi preživi bolezen.

Gospod Spencer nas je nato spraševal o naslednjem področju, za katerega je čutil, da metafore povzročajo težave. Prosil nas je, naj pomislimo na medsebojne odnose. Kakšne metafore uporabljamo, ko mislimo o odnosih? *Cenimo* ljudi, sem zaklical. Da, je rekel in to zapisal na svojo majhno belo tablo. *Vlagamo* v ljudi, je dodal nekdo drug. In kar kmalu smo našli za celo tablo ekonomskih metafor. Razmerja lahko *bankrotirajo*, smo rekli. Ljudje so *neprecenljivi*, smo rekli. Same ekonomske metafore. Bil sem osupel.

In takrat me je prešinilo kakor močna epifanija, ki se prikraše iz žil. Problem s krščansko cerkvijo je, da razmišljamo o ljubezni kot o blagu. Uporabljamo jo kot denar. Profesor Spencer je imel prav in ne le, da je imel prav, čutil sem, kot da bi me ozdravil, kot da bi me spustil iz moje kletke. To sem lahko videl zelo jasno. Če nekdo dela nekaj za nas, nam kaj nudi, bodisi darove, čas, priljubljenost, ali kar si že, tedaj čutimo, da ima vrednost, čutimo, da nam nekaj pomeni, in, morda, čutimo, da je neprecenljiv. To sem lahko videl zelo jasno in to sem lahko občutil na straneh svojega življenja. To je bilo tisto, kar je tako grdo smrdelo vsa ta leta. Ljubezen sem uporabljal kot denar. Cerkev je uporabljala ljubezen kot denar. Z ljubeznijo smo odrekli pritrđitev tistim, ki se ne strinjajo z nami, vendar pa smo z njo radodarno financirali tiste, ki se.

Nekaj naslednjih dni se je razširilo v debelo črto melanholičnih misli in introspekcije. Ljubezen sem uporabljal kot denar, vendar pa ljubezen ne deluje kot denar. Ni blago. Ko trgujemo z njo, vsi izgubimo. Kadar cerkev ne ljubi svojih sovražnikov, to neti njihovo jezo. To povzroča, da nas sovražijo še bolj.

Poglejmo, kako to deluje na osebni ravni:

Nekoč je bil v mojem življenju tovariš, tovariš, s katerim sem hodil v cerkev, ki ga resnično nisem maral. Mislil sem, da je porogljiv in len in manipulatorski, in jedel je s tako odprtimi usti, da mu je hrana skorajda padala z brade, ko je govoril. Vsak stavek je začel in končal z besedo *stari*.

»Stari, a si videl Springerja včeraj?« je govoril. »Tam so imeli tisto debeluško, ki je zadevo počela s pritlikavcem. Bilo je noro, stari. Želim si pritlikavko, stari.«

O takih rečeh je govoril. Njemu je bilo to zanimivo. Nisem maral biti nenaklonjen ljudem, ampak včasih te reči tako občutiš, da jih ne moreš nadzirati. Nikoli si nisem izbral tega, da ga ne bi imel rad. Prej se je zdelo, da je odpor izbral mene. Ne glede na to sem prebil z njim dober kos časa, ko sva delala skupaj na začasnem projektu. Sčasoma se mi je zavlekel pod kožo. Želel sem ga spremeniti. Želel sem, da prebere kako knjigo, se nauči pesem ali raziskuje etiko, vsaj kot intelektualni koncept. Nisem vedel, kako naj občujem z njim, da bi se spremenil, tako da sem to pokazal na svojem obrazu. Vrtel sem z očmi. Grdo sem ga pogledal. Izgovarjal sem besedo *zguba*, kadar ni gledal. Mislil sem, da bo nekako občutil moje neodobravanje in spremenil svoje življenje, da bi pridobil mojo naklonjenost. Na kratko, odrekal sem mu ljubezen.

Po predavanju Grega Spencerja sem vedel, da je bilo to, kar sem počel, narobe. Bil sem sebičen in, kar je še huje, to nikoli ni delovalo. S tem, ko sem odrekal ljubezen svojemu prijatelju, je ta postal obramben, me ni maral, mislil je, da sem obsojajoč, snobovski, domišljav in zloben. Namesto, da bi ga pritegnil k sebi, mu vzbudil željo, da se spremeni, sem ga zavračal. Bil sem

kriv, ker sem uporabljal ljubezen kakor denar, odrekajoč jo nekemu, da bi bil tak, kot sem jaz hotel, da bi bil. Naredil sem popolno godljo. In bil sem nepokoren Bogu. Začel sem se čutiti krivega glede teh reči, tako zelo, da sem imel nekaj težav s spanjem. Bilo mi je jasno, da bi moral ljubiti vsakogar, biti vesel obstoja vsakogar, toda padel sem kilometre stran od božje namere. Moč krščanske duhovnosti je vedno počivala v kesanju in tako sem tudi storil. Kesal sem se. Bogu sem povedal, da mi je žal. Ekonomsko metaforo sem v svojem umu zamenjal z nečim drugačnim, metaforo zastonskega darila ali metaforo magneta. To je, namesto da bi odrekal ljubezen, da bi nekoga spremenil, sem jo radodarno razsipaval. Upal sem, da bo ljubezen delovala kot magnet, ki bo vlekel ljudi iz blata k ozdravljenju. Vedel sem, da je to način, kako Bog ljubi mene. Bog mi ni nikoli odrekel ljubezni, da bi me česa naučil.

Če človek začuti, da ga ne maraš, da ne priznavaš njegovega obstoja, se mu bodo tvoje verovanje in tvoje politične ideje zdele popolnoma napačne. Če pa bi začutil, da ga imaš rad, bo odprt za to, kar bi mu rad povedal.

Ko sem se pokesal, so stvari postale drugačne, vendar drugačnost ni bila pri mojem prijatelju ampak pri meni. Bil sem srečen. Prej sem imel vse te negativne napetosti, ki so se mi motale po črevesju, vso to obsojevalnost in napuh in mrzenje drugih ljudi. Sovražil sem to in zdaj sem bil osvobojen. Bil sem osvobojen za ljubezen. Ni mi bilo treba nikogar vzgajati, ni mi bilo treba nikogar obsojati, vsakogar sem lahko jemal, kot če bi bil moj najboljši prijatelj, kot če bi bil rockovska zvezda ali slaven pesnik, kot če bi bil nekaj čudovitega, in zame so postajali čudoviti, zlasti moji novi prijatelj. Ljubil sem ga. Potem, ko sem se odločil, da ga ne bom več obsojal, sem odkril, da je zelo zabaven. Mislim, zares neverjeten. Vztrajno sem mu govoril, kako zabaven je. In bil je bister. Čisto genialen, zares. Nisem mogel verjeti, da tega prej nikoli nisem opazil. Počutil sem se, kot če bi izgubil sovražnika in pridobil brata. In potem se je začel spreminjati. Ni mi bilo važno, ali se bo ali se ne bo, ampak se je. Postajal je malo resnejši glede Boga. Za nekaj časa je opustil televizijo kot neke vrste post. Začel je moliti in redno hoditi v cerkev. Bil je imenitno človeško bitje in postajal še boljše. Lahko sem začutil božjo ljubezen do njega. Ljubil sem dejstvo, da spreminjati koga ni moja odgovornost ampak božja, da je moj delež le sporočati ljubezen in potrditev.

Ko se z nekom pogovarjam, potekata vselej dva razgovora. Prvi je na površju; ta gre o politiki ali glasbi ali kar že govorijo naša usta. Drugi je pod površjem na ravni srca in moje srce sporoča bodisi, da imam rad osebo, kateri govorim, bodisi, da je nimam. Bog želi, da sta oba razgovora iskrena. To je, predpostavlja se, da govorimo resnico v ljubezni. Če oba razgovora nista iskrena, Bog ni vpleten v izmenjavo, smo na svojem in ko smo na svojem, bomo zapeljevali ljudi. Biblija pravi, da če govoriš komu s svojimi usti, tvoje srce pa ga ne ljubi, potem si kot nekdo, ki tolče s činelami. Tako samo nadleguješ vse okrog sebe. Mislim, da je to zelo lepo in resnično.

Sedaj, odkar me je Greg Spencer poučil glede resnice, vedno, ko grem na srečanje s kom, molim, naj mi Bog pomaga občutiti svojo ljubezen do njega. Prosim Boga, naj stori, da bosta oba razgovora, tisti iz ust in tisti iz srca, iskrena.